

Motion till riksdagen 2007/08:Ju209

av **Jan Lindholm (mp)**

Vård för förövare av brott som relaterar till sexuell exploatering av barn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förebyggande insatser utreds för att förhindra att potentiella förövare begår sexualbrott mot barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att det utreds om inte den frivilliga behandling som erbjuds sexualbrottsförbrytare under fängelsevistelsen kan utökas till att även omfatta möjlighet till behandling efter avtjänat straff.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att forskning uppmuntras för att bättre förebygga sexualbrott, i synnerhet på området kommersiell sexuell exploatering av barn, för att bl.a. utreda den specifika förövarproblematiken och den behandling som barn som varit utsatta för kommersiell sexuell exploatering kräver.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att ytterligare medel tillsätts för att man snabbare ska kunna utreda barnpornografibrott och andra sexualbrott mot barn.

Motivering

Under årens lopp har jag bl.a. via Ecpat och Rädda Barnen lärt mig att det är svårt för personer som känner en stark sexuell dragning till barn att få hjälp av samhället innan ett brott har begåtts. Frivillig behandling erbjuds först när brottet har begåtts och under fängelsevistelsen. I en utvärdering från 2004,

Fel! Okänt namn på

som Ecpat lät genomföra, svarade en mamma på frågan: "Hur borde samhället arbeta för att stävja barnsexhandeln?", på följande sätt:

Jag har personligen sökt hjälp för en ung 19-årig grabb som hade dragning åt att attraheras av barn. (...) Jag har sökt landet runt i ca 8 månader snart, men bara hittat stöd för övergreppsoffer. Samtliga platser jag kontaktade, sa i stort sett samma sak: 'Det här är ett för stort problem för vår verksamhet. Om pojken inte har gjort något olagligt än, vet vi inte vart man kan vända sig. Om han utsätter något barn, ska ni vända er till polis'.

Ecpat har också sedan starten av Ecpat Hotline tagit emot ett stort antal samtal från personer som konsumerar barnpornografi. Samtalen handlar om att personen vill tala om sin läggning, att de söker hjälp och att de inte har någon instans att vända sig till för att få hjälp.

Behovet av förebyggande åtgärder framgår också tydligt när man granskar det tydliga sambandet mellan konsumtion av barnpornografi och sexuella övergrepp på barn. En studie som Brottsförebyggande rådet genomförde i samband med *Utredningen om sexuell exploatering av barn i Sverige – SOU 2004:71*, visade att så många som 40 % av gärningsmännen fällts för sexualbrott mot barn i samband med att de fälldes för barnpornografibrott. Av dessa hade dessutom en femtedel lagförts för sexualbrott mot barn vid minst ett ytterligare tillfälle. Studien baserades på 180 fällande barnpornografidomar mellan åren 1993 och 2002 och första kvartalet 2003. I utredningen *Barnet i fokus – En skärpt lagstiftning mot barnpornografi – SOU 2007:54* genomfördes också en granskning av 303 fällande barnpornografidomar 2001–2005. I 51 % av dessa domar (totalt 156 stycken) var den tilltalade också dömd för annan brottslighet än barnpornografibrott, 71 % av dessa för sexualbrott mot barn. I de allra flesta fall hade sexualbrottet begåtts mot ett barn som inte fyllt 15 år. I två tredjedelar av domarna var det begångna brottet riktat mot ett annat barn än barnet i det aktuella barnpornografibrottet.

Mot bakgrund av ovanstående är det tydligt att förebyggande insatser brådskar. Detta bör ges regeringen till känna.

Den vård som i dag erbjuds på de fyra stängda kriminalvårdsanstalterna i Sverige, som tar emot sexualbrottslingar, är frivillig. Alla interner väljer av olika anledningar inte att delta i behandlingen. Ibland kan det också vara så att strafftiden är för kort för att en behandling skall vara möjlig att genomföra. Strafftiden för aktuella brott bör därför ses över så att det är möjligt att över huvud taget kunna erbjuda vård. Det bör utredas vilka åtgärder man kan vidta för att öka antalet som deltar i behandlingen. Det bör också undersökas om det inte finns möjlighet att inrymma de slutna och öppna anstalterna i samma lokaler, så att den enskilde kan få behandling av en och samma person under hela fängelse tiden. I dag kan en person som genomgår behandling komma att flyttas till en annan anstalt när personen skall flyttas från slutna till öppna anstalt, vilket självklart medför negativa konsekvenser för behandlingen.

Därför borde även vård kunna erbjudas efter fängelse tiden mot bakgrund av vad som ovan redogjorts för vad gäller den höga återfallsstatistiken. Detta bör ges regeringen till känna.

Det är inkonsekvent att erbjuda personer som dömts för sexualbrott mot barn en god behandling under fängelse tiden, men därefter inte erbjuda någon

Fel! Okänt namn på

som helst form av stöd som uppföljning. Behandlare vittnar om att de kontaktas av före detta dömda förövare, då dessa är på väg att återfalla i destruktiva mönster. Både behandlare och före detta gärningsmän efterfrågar således denna möjlighet till vård i preventivt syfte. Det finns som framkommit inte tillräckligt med öppna mottagningar dit behandlare kan hänvisa före detta sexualbrottsdömda. Denna brist måste åtgärdas. Som ett komplement till fysiska mottagningar bör även en jourlinje eller hotline, inrättas. En sådan jourlinje skulle fylla en viktig roll eftersom pedofili ofta är förknippat med tabu och skam.

Sammanfattningsvis är det absolut nödvändigt att man snarast möjligt utreder möjligheterna att utöka öppenvården för såväl dömda som potentiella gärningsmän. Straffskalorna måste också ses över så att vård över huvud taget är möjlig att erbjuda, vilket borde innebära att dagsböter och strafföreläggande utesluts. Det bör också övervägas om inte denna typ av brott alltid skall ha en påföljd förenad med vårdföreskrift. Detta bör ges regeringen till känna.

Det behövs också mer forskning på området generellt för att samhället skall kunna sätta in rätt insatser. Den kunskap som finns om förövare, förövarproblematiken samt förövarbehandlingen för dessa kategorier brott finns inte samlad eller systematiserad. På vissa områden saknas i stort helt forskning, vilket bl.a. konstateras i utredningen *Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften*, Ds 2007:13 sidan 88: ”Allra sämst kanske kunskaperna är i fråga om gärningsmännen, vad som utmärker dem och hur de agerar.” Det kan tilläggas att trots detta konstaterande av utredningen, föreslås inga åtgärder för att råda bot på okunskapen.

Ett annat område som också i stort sett är blankt vad gäller forskning, är kunskap om förövare som begår kommersiella former av sexuella övergrepp mot barn. Dessa former av brott inbegriper barnpornografibrottet, människohandelsbrottet, sexköpsbrottet (personer som köper sex av människohandelsoffer), sexualbrott som begås mot barn där ersättning förekommer, sexualbrott som begås mot barn av svenskar utomlands och andra former av brott där sexuellt utnyttjande av barn sker på kommersiell väg eller med någon form av ersättning involverad. För att effektivt kunna bekämpa den allvarliga brottsligheten som livnär sig på barnsexhandeln, måste man analysera hela orsakskedjan och förstå sig på grundorsakerna till mekanismerna bakom problemet.

Utöver vård och forskning på detta område måste också avslutningsvis understrykas betydelsen av att denna brottstyp utreds skyndsamt. Att fler brott utreds snabbare bidrar inte bara till att fler barn skyddas från att bli utsatta för sexuella övergrepp, utan också till att personer som begår denna typ av brott kan erbjudas behandling så fort som möjligt.

Det är mot denna bakgrund av största betydelse att Rikskriminalpolisens grupp mot sexuella övergrepp mot barn & barnpornografi, (Barnpornografi-gruppen), som utreder denna typ av brott, kontinuerligt förfogar över tillräckliga personella resurser för att tillfredsställande sköta sin verksamhet. Gruppen har tidvis legat cirka två år efter i sitt arbete. Den långa utredningstiden innebar de facto att samhället accepterade att personer som begår sexuella övergrepp på barn, kunde fortsätta med denna verksamhet relativt ostört un-

Fel! Okänt namn på

der en längre period. Samtidigt kunde vi konstatera att barn som utsätts för sexuella övergrepp i Sverige, fick en kólapp på två år. Detta är inte acceptabelt.

Beslutet hösten 2006 att utbilda poliser lokalt för att utreda barnpornografibrott är ett steg i rätt riktning. Det är dock den centrala Barnpornografigruppen som besitter kompetensen, erfarenheten och kontinuiteten. Barnpornografigruppen har också den viktiga rollen som både nationell och internationell koordinator, då denna brottstyp i flertalet fall är kopplad till den internationella brottsligheten, som kräver kontakt med Interpol och andra länders polismyndigheter. Det är också inom Barnpornografigruppen som identifieringen av offren sker, varför adekvat bemanning fortsättningsvis bör säkerställas.

Enligt Rikskriminalpolisens chef Therese Mattson är det huvudsakliga problemet inte att utöka barnpornografigruppen, utan svårigheten är att rekrytera personal som vill arbeta med frågan. För att råda bot på detta, borde sexualbrott mot barn få högre prioritet genom exempelvis öronmärkta resurser. Det har visserligen anslagits ökade resurser generellt till polisen 2007 och 2008, men det är viktigt att det uttalas en tydlig prioritering. Om så inte görs, kommer vi även fortsättningsvis att se hur denna brottslighet hamnar längst ned i prioriteringsordningen. Detta bör ges regeringen till känna.

För att leva upp till FN:s barnkonvention, artikel 34, där det står att ”konventionsstaterna särskilt vidta alla lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder för att förhindra

- (a) att ett barn förmås eller tvingas att delta i en olaglig sexuell handling;
- (b) att barn utnyttjas för prostitution eller annan olaglig sexuell verksamhet;
- (c) att barn utnyttjas i pornografiska föreställningar och i pornografiskt material”.

Om vi vill skydda våra barn mot sexuella övergrepp och sexuell exploatering, måste ovan nämnda preventiva insatser omgående övervägas.

Stockholm den 25 september 2007

Jan Lindholm (mp)